

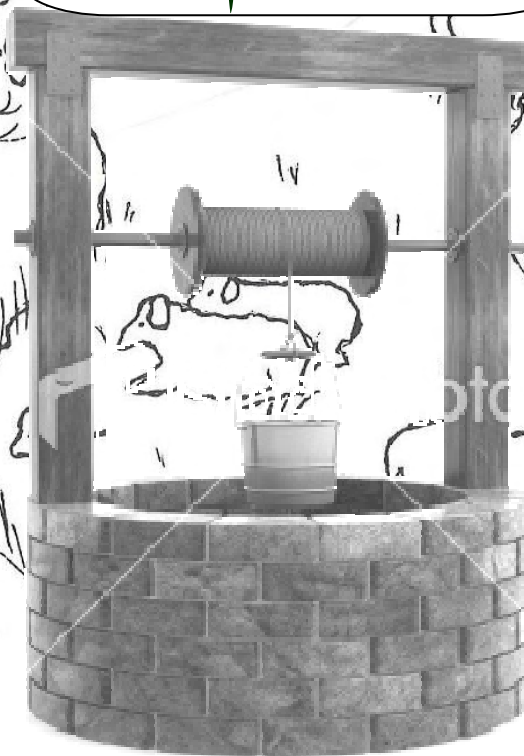
תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות ב"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעזעבי"א - בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל

פרשת ויקהל

כיתה ז'

הר"ר יוסף מאיר שווארץ הי"ז

חידו"ת לפרשת ויקהל

והשתא א"ש "והמלאכה היתה דים" קאי על הנדבה של הראויים והיא היתה דים כפי הצורך לא פחות ולא יותר, "והותר" היא הנדבה של האינס ראויים, היא נותרה.

(דברי יואל)

ויקהל משה וגו'

במדרש רבותינו בעלי אגדה אומרים, אמר הקב"ה עשה לך קהלות גדולות ודרוש לפנייהם ברבים הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהלות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה איסור והיתר כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בין בני, וצ"ב.

ויבאר ע"פ דברי מרן דודי זללה"ה בדברי יואל בפרשתן (עמ' תה) עה"כ והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר, והקשה באוה"ק דהם שני דברים הפכיים אם דים אינו הותר ואם הותר אינו דים, אמנם ביאור הענין על פי מה שאמרו במדרש (שמו"ר פנ"א ס"ב) כי ממותר נדבת המשכן בנו בית המדרש ללמוד תורה, וטעם הדבר כי המשכן הי' מקום מוכן להשראת השכינה, אך כדי שיהיו בני ישראל ראויין להשראת השכינה, צריכם להכנה ע"י לימוד התורה כי התורה מלמדת את האדם מצוות ה' ועבודתו, ורק ע"י כך הם ראויים להשראת

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר.

והקשה האוה"ח הקדוש דלכאורה דברי הפסוק סותרים מרישא לסיפא, דברישא כתיב דים, משמע שהיתה הנדבה כפי הצורך לא פחות ולא יותר, ובסיפא כתיב והותר, משמע שהיתה הנדבה יותר ממה שהוצרך.

ואפ"ל עפ"י שפירשתי את המדרש תנחומא על הפסוק והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר, שבשני בקרים הביאו את כל נדבת המשכן, שנשתלחה ברכה בנדבתם והי' די להם במה שהביאו בשני בקרים.

ולכאורה קשה, וכי עביד הקב"ה ניסא למגנא, מפני מה הוצרך הקב"ה לעשות נס, שיתרבה נדבתם עד שיותירו.

ופרשתי, דהנה בזוה"ק פ' תרומה דלא כל הנותנים זכו שיבנה המשכן מנדבתם ורק מהנותנים שהתגברו על יצרם ושרתה השכינה עליהם, רק מנדבת אלו נבנה המשכן, עכ"ד הזוה"ק.

נמצא שמי שלא היה ראוי שיבנה המשכן מחלקו נותרה נדבתו, ונדבת אותם שהיו ראויים שיבנה המשכן מחלקם לא הספיקה נדבתם ואותה נדבה הוצרכה לברכה, ונתברכה עד שהיתה מספיקה לצורך המשכן, אבל הנדבה שלא אותם שלא היו ראויים שיבנה ביהמ"ק מחלקם, אותה הנדבה לא נתברכה ואותה הנדבה נותרה.

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות ב"ק מרן רבינו הקדוש זיעעב"א - בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קריית יואל - בני ברק

בס"ד

מאי מהני, ואי עשה תשובה שבת למה לי. ונראה לתרץ קושיתו על פי מה דאחז"ל דבשעה שישראל עושין רצונו של מקום קרויין בנים, ובשעה שאין עושין רצונו של מקום אינן קרויין בנים, וכבר עמדנו בזה דלפי"ז אם חטאו ישראל, הרי אין עושין רצונו של מקום, ואם כן לא מהני להו תשובה, דהא הו"ל כעבדים ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

אמנם נראה לומר דשמירת שבת קודש נקרא עושיין רצונו ש"ל מקו"ם, על דרך הכתוב אל"ה הדבריים אשר צו"ה ה' לעשו"ת אות"ם ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש, שזהו רצונו ית"ש והוא אשר צוה שישמרו בני ישראל את יום השבת, ובכן כאשר ישמרו בני ישראל את השבת ועושין בזה רצונו של מקום, גם לאחר חטאתם תועיל להם התשובה, כדין אב שמחל על כבודו כבודו מחול ומשום הכי הוצרך לשמירת שבת אף שעשה תשובה, שעל ידי השבת יש לישראל דין בנים למקום ומהני ליה תשובה.

ומעתה מובן מה שהקדים הקב"ה שמירת שבת למלאכת המשכן, כי המשכן בא לכפר על מעשה העגל, כמבואר במדרש תנחומא (פרשת תרומה ס"ד), ולכאורה האידך הועיל להם התשובה הא אין עושין רצונו של מקום ולא נקראו בנים, כי אם הם במדריגת עבדים ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, לזה הקדים הקב"ה שמירת שבת למלאכת המשכן, דכיון שיקיימו ישראל את השבת, ויעשו בזה רצונו של מקום, שוב יקראו בנים, ושפיר יועיל להם תשובה על מעשה העגל, והמשכן יהיה על זה עדות לישראל, שהרי השרה שכינתו ביניהם.

ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שכינה, וא"כ כל זמן שלא היה מקום מוכן לתלמוד תורה לא נשלמה מלאכת המשכן ולא זכו להשראת השכינה, וזה שאמר הכתוב והמלאכה היתה די"ם על ידי והות"ר כי רק ע"י שהיתה להם נותר לבנות בית המדרש היתה המלאכה דים לגמור מלאכת המשכן, עכ"ד.

ומעתה כאשר בא משה רבינו לצוות את ישראל על מלאכת המשכן, כדי שיקויים בהם מקרא שכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, הוצרך להקדים ולהזהירם להקהיל קהילות ולעסוק בתורה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, כי רק ע"י עסק התורה יזכו להשראת השכינה במשכן, והזמן גרמא לזה ביום השבת אשר גם היא מסוגלת להשראת השכינה, כמבואר בזוה"ק (קרח דף קעט:) מעולם לא זזה שכינה מישראל בשבתות וימים טובים, ודבר זה ילמדו ממנו גם הדורות הבאים לעסוק בתורה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ביום השבת, ואז יזכו גם הם להשראת זיו שכינתו ביניהם, וזהו הכוונה כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בי"ן בני"י, היינו שתהא שכינת כבודו בין בני ישראל

(ברך משה)

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם וגו'. ודקדק רש"י"ל מפני

מה הקדים להם אזהרת שבת למלאכת המשכן. וי"ל בהקדם לבאר דברי הגמרא (שבת ק"י"ח:) כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו. ודקדק בזה הטורי זהב (או"ח ריש סימן רמ"ב) אי לא עשה תשובה שבת